

Ти – повинь, тиша, радість, сонце, спека!
Заховано у строфи майбуття
Осінній сум самотнього сонета...
І мерехтіння віртуального життя
У чорно-білих нетрях Інтернету.

Отримано 2 листопада 2011 р.

М. Львів

Богдан Смоляк

МАЙСТЕР-КЛАС ПИСЬМЕННИКА В ДЕМИДОВІ: ПОГЛЯД НА НОВУ ПРОЗУ В. ПАЛИНСЬКОГО

Він успішно творить свою літературу вже впродовж багатьох років. Письменник дедалі глибше входить у прозовий пласт (хоч і його п'ять поетичних книжок стали новим словом у сучасній українській літературі!). Перо, що його деякі прозаїки, либонь, не випускають із рук навіть у сні, для нього – необхідна частина його саме творчо-комфортної ситуації. (Наголошую на другій половині передостаннього слова, бо, попри дуже різні стимули до творчості, внутрішній комфорт, душевний спокій, налаштованість на дружнє спілкування зі словом – запорука народження доброї літературної речі). Він демонструє й тут талановите вживання в образ головного персонажа своїх оповідань і повістей. Спосіб – щодо витворення вигідної творчої ситуації – найменш витратний і вельми ефективний для здібного письменника. Його стиль – бути.

У “Деяких зимових днях...” (“Сполом”. – Львів, 2008. – 247 с.), новій книжці Віктора Палинського, це має переважно такий вигляд (беру за основу новелу, яка дала назву збірці). Оповідач й учасник більшості подій десь у напівзабутому куточку Галичини вмощується у старовинному, але доволі зручному фотелі й... Правду сказати, привабливо. Привабливо й письменникам, і, поготів, читачам. А далі:

...Сад і поля засипав сніг. І так ретельно, що химерно переінакшив усю усюдність. Біло вихолодив простір. Заокруглив різкопрояви суворих ліній. Прибрав зайві задержуватості.

Засніжена, випростана вежа виглядала чи то як окличного знаку засторога, чи то як сторожа в екзотичній пухнастій шапці. І було в цьому щось незвідси.

...Час до часу пролітали окремі велетенські, витворені з винятковою вигадкою сніжинки. Вони, здавалося, летіли догори й наздоганяли одна одну вздовж лінії горизонту. Щось втаємничено нашіптували, боязко поглядаючи в мій бік. Неквапом десь зникали, вступаючи місце новим прибульцям з низького пожмаканого неба.

...А наступного дня падав такий густий сніг, що мій простір стиснувся до розмірів самої вежі.

...У день мого від'їзду з Демидова вкотре сніжило. Свинцева заволока хмар усією вагою прагла притиснути до землі. А горизонт потопав у сірості.

Власне, так, важить насамперед настрої, майстерно витворений позаінформаційним ресурсом добротного художнього слова, буцімто живцем перенесений із весни-літа-осені-зими. І тривання будня. Саме він надихає письменника. Робить тим Палинським, якого читають і молодь, і середнє покоління, і люди, виповнені багатим життєвим досвідом, знаходячи несподівані сюжети, цікаві неординарні персонажі, атмосферу загадки та містики. Саме ними наснажується читач. Усе інше: сюжетні колізії, докладності характерів та долі тих чи тих персонажів – то своєрідні наповнювачі лакун безнастрєвості, що також властиві буттю. Переймаючись процесом творчості,

Палинський тонко відстежує їх і відповідно реагує, використовуючи свій потужний літературний темперамент.

Тож і четверо напівлюдських почвар, які залюбки з'являються у старому місцевому вітряку сумнівної слави, зазіхають передусім на всезагальну рівновагу й настроєвість. Хто вони і звідки? Головний герой не певний власної причетності до їх появи, а тому береться зафіксувати на фотоплівці, дослідити, розвіяти небезпечний феномен. Комфортний фотель із його здатністю навіювати інтелектуально-психологічну зручність, як з'ясується, не завжди рятує від глибоких, аж руйнівних сумнівів. Часто – навіть заохочує до них. І хоч як назви цю смугу втрати буттєвої рівноваги – *паралельною* чи *вертикальною* реальністю – вона завжди стосується людини. Завжди свідчить про потребу пильнувати себе і стосунки з іншими від недолі внутрішнього саморуйнування. Чувати. Очищатися. ...Але Палинський, напевне, знає щось більше? Він тут – Великий Деміург і розповідальник. Слухаймо його. Слово Палинському:

...Не маю наміру насамкінець щось узагальнювати чи аналізувати. Вважаю, що не письменника це справа. Я зробив своє: передав, як сприймав і відчував цю, мені видається, позаматеріальну історію. І не приховую: на душі полегшало. Стало спокійніше серед стихії за давнених спогадів. А спокій – це запорука довгих і добрих літ. Бо очищає життя від непотребу. Саме він – надійний шлях мандрівця. І шлях воїна.

Видається, улюблений Віктора Палинського персонаж другого плану, відразу за письменником-оповідачем, – художник, тут Модест, звісно, такої ж думки. Це він гостив героя-прозаїка й забезпечив йому умови для проведення майстер-класу для всіх нас... І маємо не проґавити його найтаємничішу таємницю! Тихо, без галасу, пізнати її.

Тож берімося читати твори Палинського, яких ми ще не читали (власне, із нової книжки “Декілька зимових днів...”), – і цей письменник, і ці твори вже не полишать нас ніколи... У мандрах безконечних і подеколи химерних. Мандрах душі.

Отримано 28 жовтня 2011 р.

м. Львів

ВСЕСВІТ. – 2011. – №9-10

Черговий номер відкривається віршем Рабіндраната Таґора “Птах на волі і птах у клітці” в перекладі Дмитра Павличка (до 150-річчя індійського поета), а також перлинами світової поезії в його ж перекладах і поемою Йосипа Бродського “Ісаак і Авраам”. У рубриці “Проза. Драма” надруковано роман Шандора Мараї “Свічки догоріли”, повість Гурама Дочанашвілі “Справа”, оповідання Вільяма Сомерсета Моєма “Сповідь Жана Шарвена”, Махмуда Аль-Бадаві “Спалах” і “Шейх Імран”, Данила Кіша “Хлопчик і пес”, драматичну поему Юстинаса Марцинкявічуса “Героїка, або Приречення Прометея”. У рубриці “Письменник. Література. Життя” зі своїми статтями виступають Юрій Лазірко (“Минуле – це гербарій із нашого майбутнього”), Андрій Содомора (“Сльоза зворушення. Про святкування 75-річчя Віри Річ”), Сергій Тарадайко (“Сфайрос”), Борис Шалагінов (“Авангард і літературний мейнстрім XXI століття”), Петро Саворона (“Камертони до рецитації”), Микола Шатилов (“Томаш Кристлік – порушник мовчанки”), Дмитро Дроздовський (“Під небом Південної Кореї”). На закінчення номера – оповідання Роджера Желязні “Великі Неквалітивні Королі” та ін.

I.X.